

Greek brewery: evolution and position of the sector in European brewery industry during the crisis

Karafolas Simeon

Department of Accounting and Finance,
School of Economic Sciences,
University of Western Macedonia
skarafolas@teiw.m.gr
skarafolas@yahoo.gr

Tsioras Konstantinos

Department of Accounting and Finance,
School of Economic Sciences,
University of Western Macedonia
ktsioras@teiw.m.gr

Papadopoulou Maria

Department of Accounting and Finance,
School of Economic Sciences,
University of Western Macedonia
mariapapa169@gmail.com

Farmouzi Antonia

Department of Accounting and Finance,
School of Economic Sciences,
University of Western Macedonia
antoniafarmouzi@yahoo.gr

Abstract

The Greek economy has been characterized by a strong and sustained recession during the crisis that followed the memorandum and only since 2017 an economic growth appears. However, the recession is not the same for all sectors and all regions. A main exception is the case of brewery industry and in particular microbrewery which has shown an overall increase in production during this period. But the most important element is the large increase in the number of microbreweries in this period. This article, which is part of a larger work, presents some comparative figures of Greek breweries across the European Union. The article examines the differentiations of the Greek case in relation to other European countries at different levels of production, consumption, number of breweries. This examination focuses on a period of 7 years, 2011-2017, following the memorandum of understanding signed by Greece with its lenders. The comparative examination shows that the brewery industry in Greece has seen a greater increase in production over this period and in particular in the number of breweries. On the contrary, consumption remains low in Greece. The examination demonstrates the potential and prospects of this sub-sector especially to touristic areas.

Key words: Brewery industry, Microbrewery, Greece

JEL classifications: Q13, Q12, R11

Ελληνική ζυθοποιία: η εξέλιξη και θέση του κλάδου στην Ευρωπαϊκή Ζυθοποιία στη διάρκεια της κρίσης

Καραφόλας Συμεών

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
skarafolas@teiwm.gr
skarafolas@yahoo.gr

Τσιώρας Κωνσταντίνος

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
ktsioras@teiwm.gr

Παπαδοπούλου Μαρία

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
mariapapal69@gmail.com

Φαρμούζη Αντωνία

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής,
Σχολή Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
antoniafarmouzi@yahoo.gr

Περίληψη

Η Ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται στη διάρκεια της κρίσης που ακολούθησε το μνημόνιο από μία ισχυρή και συνεχή ύφεση και μόνο από το 2017 και μετά παρουσιάζει μια ανάπτυξη. Η ύφεση δεν χαρακτηρίζει όμως το ίδιο όλους τους κλάδους και όλες τις περιφέρειες. Μία από τις ουσιώδεις εξαιρέσεις αποτελεί η ζυθοποιία και ειδικότερα η μικροζυθοποιία που παρουσιάζει συνολική αύξηση της παραγωγής την περίοδο αυτή. Σημαντικότερο στοιχείο αποτελεί όμως η μεγάλη αύξηση του αριθμού των μικροζυθοποιών την περίοδο αυτή. Το άρθρο αυτό, που αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης εργασίας, παρουσιάζει κάποια συγκριτικά στοιχεία της ελληνικής ζυθοποιίας στο σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο ενδιαφέρεται στις διαφοροποιήσεις της ελληνικής περίπτωσης σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης σε διάφορα επίπεδα που φορούν την παραγωγή, την κατανάλωση, τις παραγωγικές εταιρίες. Η εξέταση αυτή εστιάζει σε μια περίοδο 7ετίας που ακολουθεί το μνημόνιο που υπέγραψε η Ελλάδα με τους δανειστές της, 2011-2017. Η συγκριτική εξέταση δείχνει ότι η ζυθοποιία στην Ελλάδα παρουσιάζει μια μεγαλύτερη αύξηση την περίοδο αυτή όσον αφορά στην παραγωγή και ιδιαίτερα στον αριθμό των μικροζυθοποιών στην Ευρώπη. Αντίθετα, η κατανάλωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η εξέταση δείχνει τη δυναμική και τις προοπτικές που έχει ο υποκλάδος αυτός ιδιαίτερα στις τουριστικές περιοχές.

Λέξεις κλειδιά: Ζυθοποιία, Ελλάδα, Μικροζυθοποιία,

JEL classifications: Q13, Q12, R11

Εισαγωγή

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε σοβαρά αποτελέσματα στην παραγωγική διαδικασία με την αποδυνάμωση παραγωγικών κλάδων και την πτώχευση εταιριών σε όλο το παραγωγικό φάσμα. Οι συνέπειες όμως δεν είναι ίδιες ούτε σε όλη την ελληνική επικράτεια αλλά ούτε και σε όλους τους κλάδους. Σε αντίθεση με το σύνολο της ελληνικής οικονομίας και παραγωγής υπάρχουν περιοχές και κλάδοι, ιδιαίτερα υποκλάδοι, που αναπτύχθηκαν. Στις περιπτώσεις αυτές βρίσκουμε ιδιαίτερα τον τουρισμό και τις τουριστικές περιοχές (Karafolas, 2018) επηρεάζοντας έτσι και την εξέλιξη της ανεργίας με πιο ευνοημένες τις τουριστικές και αγροτικές ασχολίες, (Karafolas and Alexandrakis, 2015). Η ελληνική κρίση συνετέλεσε παράλληλα στην επαγγελματική μεταστροφή είτε με τη μετανάστευση στο εξωτερικό είτε στο εσωτερικό. Στη δεύτερη περίπτωση χαρακτηριστική είναι η ενασχόληση με αγροτικές και αγροτουριστικές δραστηριότητες. Μία από τις περιπτώσεις αυτές αποτελεί η άνθιση από το μέσον της δεκαετίας του 2010 της μικροζυθοποιίας, ιδιαίτερα με τη δημιουργία μικροζυθοποιιών σε όλες τις ελληνικές περιφέρειες. Η ζυθοποιία και ιδιαίτερα η μικροζυθοποιία θα μπορούσαν να αποτελέσουν έναν πόλο τοπικής ανάπτυξης με βάση την τοπική παραγωγή.

Το άρθρο αυτό ενδιαφέρεται στην ανάπτυξη της ελληνικής ζυθοποιίας σε σχέση με αυτήν της ευρωπαϊκής ζυθοποιίας στην περίοδο της οικονομικής κρίσης ιδιαίτερα της ελληνικής που εντείνεται με την εφαρμογή των μνημονιακών όρων που επεβλήθησαν από τους δανειστές της Ελλάδας (Τράπεζα της Ελλάδος, 2014). Η εξέταση αφορά στην εξέλιξη της περιόδου 2011-2017 και εστιάζει στη συγκριτική εξέταση ορισμένων παραμέτρων μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι η παραγωγή, η κατανάλωση, ο αριθμός των εταιριών παραγωγής ζύθου και ιδιαίτερα οι μικροζυθοποιίες καθώς και η εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο αυτό. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι αν η ζυθοποιία στην Ελλάδα ακολουθεί το παράδειγμα των άλλων χωρών, αν υπάρχουν διαφοροποιήσεις και που, αν η εξέλιξη είναι ίδια ή υπάρχει διαφοροποίηση της Ελλάδας. Εντέλει ένα καίριο ερώτημα είναι αν η εξέλιξη της επταετίας αυτής δείχνει να υπάρχει μια δυναμική και προοπτική του υποκλάδου αυτού.

Η εργασία αυτή αποτελεί την πρώτη από όσο γνωρίζουμε στην περίπτωση της ελληνικής ζυθοποιίας, ειδικότερα της μικροζυθοποιίας. Αντίθετα η μικροζυθοποιία αποτελεί αντικείμενο μελέτης για την εξέταση της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας μέσω της αγροτικής και αγροτουριστικής ανάπτυξης γενικότερα, (Everett, S. and C. Aitchison, 2008, Fox, 2014, Jakob, 2013), τις προοπτικές εργασίας και επιχειρηματικότητας, (Banks, 2010, Thurnell-Read, 2014) αλλά και ειδικότερα για ορισμένες χώρες όπως η περίπτωση του Quebec, (Blanchette, 2016) ή του Ηνωμένου Βασιλείου (Danson et al., 2015).

Μετά την εισαγωγή, στην ενότητα 2 παρουσιάζεται η μεθοδολογία και τα δεδομένα, ακολουθούν τα αποτελέσματα στην ενότητα 3 και στη συνέχεια τα συμπεράσματα

Μεθοδολογία και δεδομένα.

Η εξέταση της θέσης της ελληνικής μικροζυθοποιίας γίνεται με βάση ορισμένες παραμέτρους που είναι η παραγωγή, η κατανάλωση, ο αριθμός των ενεργών ζυθοποιείων και ειδικότερα των μικροζυθοποιείων καθώς και η απασχόληση. Για την εξέταση έχουν επιλεγεί οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ορισμένες συγκρίσεις έγινε μια κατηγοριοποίηση των χωρών με βάση τον πληθυσμό ώστε τα στοιχεία να είναι πλέον συγκρίσιμα. Έτσι επελέγησαν 3 βασικές κατηγορίες χωρών πληθυσμιακά: α/στην κατηγορία 1, οι χώρες με μεγάλο πληθυσμό που περιλαμβάνουν τις χώρες με πληθυσμό άνω των 20 εκατομμυρίων κατοίκων, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ισπανία, Πολωνία, Ρουμανία, β/στην κατηγορία 2, οι χώρες με μεσαίο πληθυσμό που περιλαμβάνουν τις χώρες με πληθυσμό μεταξύ 18 εκατομμυρίων και 4 εκατομμυρίων, Ολλανδία, Βέλγιο, Τσεχία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Σουηδία, Ουγγαρία, Αυστρία, Βουλγαρία, Δανία, Φινλανδία, Σλοβακία, Ιρλανδία, Κροατία και γ/στην κατηγορία 3, οι μικρές χώρες, Λιθουανία, Σλοβενία, Λετονία, Εσθονία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως η επίδραση του τουρισμού είτε αφορά στις διακοπές του καλοκαιριού είτε στον ολιγοήμερο τουρισμό που αυξάνει σε διάφορες περιόδους τον εν δυνάμει καταναλωτικό πληθυσμό. Η περίοδος εξέτασης είναι η επταετία 2011-2017 που αποτελεί για την Ελλάδα τη βασική περίοδο της οικονομικής κρίσης. Για τις άλλες χώρες η περίοδος αυτή για το μεγαλύτερο ή μικρότερο μέρος είναι περίοδος εξόδου από την κρίση.

Στην εξέταση μας ενδιαφέρει να δούμε αφενός τη θέση της ελληνικής ζυθοποιίας στην Ευρωπαϊκή, αφετέρου να δούμε τα χαρακτηριστικά της εξέλιξης την περίοδο αυτή σε σχέση με την εξέλιξη των άλλων χωρών. Η θέση της Ελληνικής ζυθοποιίας είναι υψηλή; είναι αντίστοιχη της πληθυσμιακής σημασίας της Ελλάδας; ποια είναι τα χαρακτηριστικά της που τη διαφοροποιούν απέναντι στις άλλες χώρες; στη διάρκεια της περιόδου αυτής είχαμε μια εξέλιξη σε οποιαδήποτε από τις εξεταζόμενες παραμέτρους που διαφοροποιούν την Ελλάδα; Η εξέταση γίνεται με βάση τις πιο κάτω παραμέτρους: α/παραγωγή, β/κατανάλωση, γ/διαφορά παραγωγής-κατανάλωσης, δ/αριθμός ενεργών ζυθοποιείων και μικροζυθοποιείων, ε/απασχόληση στη ζυθοποιία. Η στατιστική αναζήτηση βασίστηκε κυρίως στα στοιχεία που περιέχονται στις στατιστικές πηγές των Ζυθοποιών της Ευρώπης, (The Brewers of Europe, 2018).

Αποτελέσματα

Η εξέλιξη της παραγωγής

Η παραγωγή της ζυθοποιίας στην Ελλάδα είναι σε χαμηλό επίπεδο σε σχέση με τις άλλες χώρες και ειδικότερα σε σύγκριση με χώρες αντίστοιχου πληθυσμού που οριοθετούμε ως χώρες μεσαίου πληθυσμού. Όπως φαίνεται στον πίνακα 1, η ελληνική παραγωγή με 3,8 εκατομμύρια εκατόλιτρα το 2017 είναι μεγαλύτερη μόνο από την αντίστοιχη της Κροατίας και Σλοβακίας. Αντίθετα χώρες στην ίδια κατηγορία έχουν πολλαπλάσια παραγωγή. Η παραγωγή της Ολλανδίας φθάνει τα 24,3 εκατομμύρια εκατόλιτρα το 2017, του Βελγίου τα 20,6 εκατομμύρια εκατόλιτρα και της Τσεχίας τα 20,3 εκατομμύρια εκατόλιτρα το ίδιο έτος, πίνακας 1. Αναφορικά με τις μεγάλες πληθυσμιακά χώρες, η Γερμανία εμφανίζει τη μεγαλύτερη παραγωγή με 93,0 εκατομμύρια

εκατόλιτρα το 2017 που αποτελεί το 23,4% της παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μεγάλες χώρες της Μεσογειακής Ευρώπης, όπως η Γαλλία και η Ιταλία εμφανίζουν μειωμένη παραγωγή σε σύγκριση με χώρες ανάλογου πληθυσμού, πλησιάζοντας στην περίπτωση της Ελλάδας.

Πίνακας 1

Την περίοδο που εξετάζουμε η ελληνική παραγωγή παρουσιάζει συνεχή αύξηση, με εξαίρεση το 2014, χωρίς σημαντικές διακυμάνσεις όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες. Το μέσο ποσοστό αύξησης της εξεταζόμενης περιόδου είναι 0,5% που είναι υψηλότερο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (0,2%), πίνακας 2. Η συγκριτική εξέλιξη της παραγωγής δείχνει καταρχήν σημαντικά περιθώρια για την Ελλάδα στην αύξηση της παραγωγής. Δύο παράμετροι που μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη εξέταση είναι η εξέλιξη της κατανάλωσης και η εξέλιξη των παραγωγικών μονάδων. Να δούμε αν τα περιθώρια της κατανάλωσης είναι σημαντικά και αν η εξέλιξη της παραγωγής επηρεάζεται από την εξέλιξη των παραγωγικών μονάδων.

Πίνακας 2

Η εξέλιξη της κατανάλωσης

Στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, η εξέλιξη της κατανάλωσης παρουσίασε μια μικρή πτώση στην αρχή της περιόδου που μετατράπηκε σε άνοδο στη συνέχεια, ισοσκελίζοντας την αρχική πτώση. Στην Ελλάδα η κατανάλωση είναι μικρή σε σχέση με την ομάδα χωρών της αντίστοιχης πληθυσμιακής κατηγορίας. Η κατανάλωση παρουσιάζει μείωση την περίοδο αυτή που είναι στο 1,2% σαν μέσος όρος. Η μείωση της κατανάλωσης επηρεασμένη από την κρίση είναι σαφώς μεγαλύτερη σε σχέση με το μέσο όρο του συνόλου των Ευρωπαϊκών χωρών, πίνακας 3. Η κατανάλωση μπορεί να εξετασθεί και με βάση την κατά κεφαλήν κατανάλωση, πίνακας 4.

Πίνακας 3

Πίνακας 4

Στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, η Ελλάδα μαζί με δύο άλλες μεσογειακές χώρες, Γαλλία και Ιταλία, παρουσιάζουν τη μικρότερη κατανάλωση μπίρας. Για την Ελλάδα η κατανάλωση είναι περίπου 35 λίτρα ανά κεφαλή ενώ για τις δύο άλλες χώρες η κατανάλωση είναι λίγο μεγαλύτερη των 30 λίτρα ανά κεφαλή, πίνακας 4.

Εάν οι δείκτες αυτοί συγκριθούν με τους αντίστοιχους των άλλων χωρών όπου η κατά κεφαλήν κατανάλωση είναι πολλαπλάσια μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η κατανάλωση μπορεί να εμφανίσει μια σημαντική αύξηση. Για το όφελος της παραγωγικής διαδικασίας και της ελληνικής οικονομίας η παραγωγή αυτή θα πρέπει να προέλθει από αύξηση της εγχώριας παραγωγής περισσότερο παρά από αύξηση των εισαγωγών.

Ο πίνακας 5 παρουσιάζει τη διαφορά της παραγωγής μείον της κατανάλωσης μπίρας. Αν λάβουμε υπόψη τη συνολική παραγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτή είναι μεγαλύτερη της κατανάλωσης. Αν δούμε κάθε χώρα χωριστά, στην πλειοψηφία των χωρών η παραγωγή είναι μικρότερη της κατανάλωσης που σημαίνει ότι οι χώρες αυτές εισάγουν μικρές ή μεγάλες ποσότητες μπίρας. Ιδιαίτεροι εξαγωγείς μπίρας είναι τρεις

χώρες, το Βέλγιο, η Ολλανδία και η Γερμανία, πίνακας 5. Η ομάδα των χωρών με αντίστοιχο ή μικρότερο πληθυσμό της Ελλάδας παρουσιάζουν σημαντική υπεροχή της παραγωγής έναντι της κατανάλωσης και είναι οι χώρες Τσεχία, Ιρλανδία, Πορτογαλία και Δανία, πίνακας 5. Η πλεονάζουσα παραγωγή κατευθύνεται στις εξαγωγές.

Πίνακας 5

Η περίπτωση της Ελλάδας είναι αξιοσημείωτη και ενθαρρυντική δεδομένου ότι στην εξεταζόμενη περίοδο η πλεονάζουσα αρχικά κατανάλωση μηδενίζεται στο τέλος της περιόδου. Η εξέλιξη αυτή δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της μείωσης της κατανάλωσης, που είναι σχετικά περιορισμένη, αλλά οφείλεται και στην αύξηση της παραγωγής, που, όπως σημειώνεται στον πίνακα 2, είναι μεγαλύτερη του μέσου όρου των ευρωπαϊκών χωρών. Η εξέλιξη αυτή προτρέπει στην εξέταση των παραγωγικών μονάδων μπύρας.

Η εξέλιξη των εταιρών ζυθοποιίας

Στην εξεταζόμενη περίοδο παρατηρείται μεγάλη αύξηση του αριθμού των ζυθοποιείων σε πολλές χώρες, ιδιαίτερα από τα μέσα της περιόδου και μετά. Η αύξηση αυτή είναι περισσότερο χαρακτηριστική στην κατηγορία των χωρών με μέσο πληθυσμό όπου κατατάσσεται και η Ελλάδα όπως Ολλανδία, Τσεχία, Σουηδία και Πορτογαλία, πίνακας 6. Στην περίπτωση της Ελλάδας παρατηρούμε μεν ότι η χώρα έχει από τους μικρότερους αριθμούς ενεργών ζυθοποιείων αλλά την περίοδο αυτή ο αριθμός των ζυθοποιείων υπερδιπλασιάζεται, ιδιαίτερα το 2016.

Πίνακας 6

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση των μικροζυθοποιείων. Όπως φαίνεται στον πίνακα 6, ο αριθμός των ενεργών μικροζυθοποιείων έχει πολλαπλασιαστεί στις χώρες αυτές, κυρίως από τα μέσα της περιόδου. Ιδιαίτερη σημασία έχει η περίπτωση της Πορτογαλίας όπου ο αριθμός τους πέρασε από 1 μικροζυθοποιία το 2011 στις 30 το 2014 και 115 το 2017. Η εξέλιξη αυτή δείχνει μια μεγάλη ανάπτυξη της μικροζυθοποιίας που μπορεί να προκαλέσει και αύξηση της παραγωγής.

Ειδικά στην Ελλάδα ο αριθμός τους πέρασε από 7 μικροζυθοποιίες το 2011 στις 15 το 2015 και στις 30 το 2017, ενώ στα τέλη του 2019 καταγράφονται 45 μικροζυθοποιίες, (Πίνακας 7 και παράρτημα Β). Όπως φαίνεται και στον πίνακα 7 οι εταιρίες αυτές ευρίσκονται σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδος τόσο στην ηπειρωτική όσο και στη νησιωτική Ελλάδα. Ο κύριος όγκος όμως ευρίσκεται στις τουριστικές περιοχές που δείχνει ότι ο τουρισμός αποτελεί πολύ σοβαρό λόγο στην απόφαση για την ίδρυση της μικροζυθοποιίας αποτελώντας πολύ σημαντική αγορά για τις εταιρίες αυτές.

Πίνακας 7

Η επίδραση στην απασχόληση

Η αύξηση του αριθμού των μικροζυθοποιών δεν είχε μεγάλη θετική επίδραση στην απασχόληση γενικότερα, πίνακας 8. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο υποκλάδος της ζυθοποιίας είναι περισσότερο εντάσεως κεφαλαίου, λαμβάνοντας υπόψη τη βασική απασχόληση στην παραγωγική διαδικασία. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η αύξηση ιδιαίτερα των μικροζυθοποιών προκάλεσε την αύξηση της απασχόλησης κατά 100 περίπου υπαλλήλους περνώντας από 1.900 το 2014 σε 2.000 εργαζόμενους από το 2015, πίνακας 7. Στην περίπτωση της Ελλάδας η αύξηση της απασχόλησης έχει ιδιαίτερη σημασία λαμβανομένης υπόψη της αυξημένης ανεργίας στην εξεταζόμενη περίοδο.

Πίνακας 8

Συμπεράσματα

Η εργασία αυτή ήθελε να εστιάσει σε κάποια συμπεράσματα για τη ζυθοποιία στη διάρκεια της κρίσης και ειδικότερα στην περίοδο που ακολούθησε το μνημόνιο. Η εξέταση εστίασε αφενός σε μια σύγκριση σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες αφετέρου σε ορισμένες παραμέτρους που ήταν η παραγωγή, η κατανάλωση, ο αριθμός των ζυθοποιών και η επίδραση στην απασχόληση. Ειδική αναφορά έγινε στις μικροζυθοποιίες. Για πιο συγκρίσιμα συμπεράσματα έγινε μια ομαδοποίηση των χωρών σε 3 κατηγορίες πληθυσμιακά στις μεγάλες, μεσαίες και μικρές χώρες. Τα αποτελέσματα έδειξαν μια αύξηση των μεγεθών της ζυθοποιίας τόσο στην παραγωγή όσο και στον αριθμό των εταιριών. Η αύξηση είναι πιο εμφανής από τα μέσα της εξεταζόμενης περιόδου. Χαρακτηριστικό της εξέλιξης είναι ο μεγάλος αριθμός μικροζυθοποιών σε πολλές χώρες σε όλες τις κατηγορίες αλλά ιδιαίτερα στις μεσαίες πληθυσμιακά.

Στην περίπτωση της Ελλάδας παρατηρήθηκε αντίστοιχη αύξηση και ιδιαίτερα με την λειτουργία πολλών μικροζυθοποιών από τα μέσα της περιόδου. Η εξέλιξη αυτή συνετέλεσε στην κάλυψη της κατανάλωσης, που ήταν πολύ υψηλότερη της παραγωγής στην αρχή της περιόδου, από την αυξημένη παραγωγή. Αξιοσημείωτη παραμένει η χαμηλή κατά κεφαλήν κατανάλωση της μπύρας στην Ελλάδα. Αυτό δεικνύει όμως και τις δυνατότητες ανάπτυξης της ελληνικής ζυθοποιίας αν ληφθεί υπόψη το περιθώριο αύξησης της κατανάλωσης ώστε να φθάσει τη μέση κατανάλωση των ευρωπαϊκών χωρών. Ο τουρισμός προσφέρει μεγάλες προοπτικές προώθησης και φαίνεται να αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην απόφαση ίδρυσης και ανάπτυξης της ελληνικής μικροζυθοποιίας.

Σημείωση: Το άρθρο αναφέρει ορισμένα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου «Ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων στην περίοδο της ελληνικής κρίσης: η περίπτωση της μικροζυθοποιίας στην Ελλάδα» που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της πρόσκλησης του ΕΛΚΕ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (πρώην ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας): «Χρηματοδότηση Ερευνητικών Προτάσεων μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε) του πρώην ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας». Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου: Συμεών Καραφόλας

Βιβλιογραφία

- Banks, M., 2010, "Craft labour and creative industries", *International journal of cultural policy*, 16(3), 305-321.
- Blanchette, J., 2016, "Les micro-brasseurs du Québec: étude de la réalité d'une communauté d'artisans créatifs", HEC, Montreal, Canada.
- Danson, M., Galloway, L., Cabras I., and T. Beatty, 2015, "Microbrewing and entrepreneurship: The origins, development and integration of real ale breweries in the UK", *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 16(2), 135-144.
- Everett, S. and C. Aitchison, 2008, "The role of food tourism in sustaining regional identity: A case study of Cornwall, South West England", *Journal of Sustainable Tourism*, 16(2), 150-167.
- Fox, S., 2014, "Third Wave Do-It-Yourself (DIY): Potential for prosumption, innovation, and entrepreneurship by local populations in regions without industrial manufacturing infrastructure", *Technology in Society*, 39, 18-30.
- Greek Microbrewery, 2019, "Οι μικροζυθοποιίες μας", <https://greekmicrobrewery.wordpress.com> (Ανάκτηση, 5/12/2019)
- Jakob, D., 2013, "Crafting your way out of the recession? New craft entrepreneurs and the global economic downturn", *Cambridge Journal of Regions Economy and Society*, 6(1), 127-140.
- Karafolas, S., 2018, "Effects of economic crisis: a regional examination based on touristic regions in Greece", *Vadyba/Journal of Management*, 32(1), 81-89.
- Karafolas, S. and A. Alexandrakis, 2015, "Unemployment effects of the Greek crisis: a regional examination", *Procedia Economics and Finance*, 19, 82-90.
- The Brewers of Europe, 2018, "Beer statistics, 2018 edition"
- Thurnell-Read, T., 2014, "Craft, tangibility and affect at work in the microbrewery", *Emotion Space and Society*, 13, 46-54.
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2014, "Η Τράπεζα της Ελλάδος στην κρίση".

Παραρτήματα**Α/ Πίνακες κειμένου****Πίνακας 1. Παραγωγή μπίρας, περίοδος 2011-2017 (σε 1.000 εκατόλιτρα)**

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Γερμανία	95.545	94.618	94.365	95.274	95.623	94.957	93.013
Ηνωμένο Βασίλειο	45.694	42.047	41.956	41.204	41.270	38.084	40.480
Πολωνία	38.067	39.294	40.001	40.075	40.890	41.369	40.382
Ισπανία	33.575	33.029	32.691	33.601	34.960	36.469	37.621
Γαλλία	17.100	17.600	18.300	19.850	20.300	20.650	21.000
Ρουμανία	16.900	18.000	16.110	14.750	15.950	15.780	16.050
Ιταλία	13.410	13.293	13.256	13.521	14.286	14.516	15.603
Ολλανδία	23.644	24.271	23.636	23.726	24.012	24.559	24.271
Βέλγιο	18.571	18.751	18.138	18.207	19.811	20.616	20.616
Τσεχία	18.043	18.692	18.690	19.129	19.530	20.475	20.322
Αυστρία	8.917	8.924	9.045	9.001	9.023	9.227	9.312
Ιρλανδία	8.514	8.195	8.008	7.288	7.755	7.680	8.019
Πορτογαλία	8.299	7.986	7.323	7.290	6.465	6.474	6.994
Ουγγαρία	6.249	6.312	6.181	6.239	5.965	6.239	6.279
Δανία	6.590	6.080	6.166	6.110	5.970	6.200	6.060
Βουλγαρία	4.820	4.992	5.112	4.890	4.960	5.180	5.020
Σουηδία	4.845	4.711	4.755	4.643	4.689	4.782	4.796
Φινλανδία	4.220	4.030	4.020	4.010	3.970	4.100	3.812
Ελλάς	3.700	3.745	3.750	3.700	3.820	3.827	3.800
Κροατία	3.738	3.634	3.408	3.405	3.379	3.348	3.395
Σλοβακία	2.973	2.998	2.883	2.648	2.404	2.385	2.521
Λιθουανία	2.922	2.841	2.886	3.172	3.108	2.999	2.727
Σλοβενία	1.984	1.819	2.011	2.098	2.029	1.696	1.399
Εσθονία	1.360	1.433	1.465	1.608	1.398	1.416	1.369
Λετονία	1.529	1.405	1.467	968	856	739	820
Κύπρος	314	329	322	318	341	365	383
Λουξεμβούργο	302	292	281	271	287	290	290
Μάλτα	127	135	138	146	154	170	175
Σύνολο ΕΕ 28	391.952	389.456	386.364	387.142	393.205	395.592	396.529

Πηγή: The Brewers of Europe, 2018, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Πίνακας 2. Ετήσια εξέλιξη παραγωγής μύρας, περίοδος 2011-2017 (σε %)

Χώρα	2012/11	2013/12	2014/13	2015/14	2016/15	2017/16	Μ.Ο.
Γερμανία	-1,0%	-0,3%	1,0%	0,4%	-0,7%	-2,0%	-0,4%
Ηνωμένο Βασίλειο	-8,0%	-0,2%	-1,8%	0,2%	-7,7%	6,3%	-1,9%
Πολωνία	3,2%	1,8%	0,2%	2,0%	1,2%	-2,4%	1,0%
Ισπανία	-1,6%	-1,0%	2,8%	4,0%	4,3%	3,2%	2,0%
Γαλλία	2,9%	4,0%	8,5%	2,3%	1,7%	1,7%	3,5%
Ρουμανία	6,5%	-10,5%	-8,4%	8,1%	-1,1%	1,7%	-0,6%
Ιταλία	-0,9%	-0,3%	2,0%	5,7%	1,6%	7,5%	2,6%
Ολλανδία	2,7%	-2,6%	0,4%	1,2%	2,3%	-1,2%	0,5%
Βέλγιο	1,0%	-3,3%	0,4%	8,8%	4,1%	0,0%	1,8%
Τσεχία	3,6%	0,0%	2,3%	2,1%	4,8%	-0,7%	2,0%
Αυστρία	0,1%	1,4%	-0,5%	0,2%	2,3%	0,9%	0,7%
Ιρλανδία	-3,7%	-2,3%	-9,0%	6,4%	-1,0%	4,4%	-0,9%
Πορτογαλία	-3,8%	-8,3%	-0,5%	-11,3%	0,1%	8,0%	-2,6%
Ουγγαρία	1,0%	-2,1%	0,9%	-4,4%	4,6%	0,6%	0,1%
Δανία	-7,7%	1,4%	-0,9%	-2,3%	3,9%	-2,3%	-1,3%
Βουλγαρία	3,6%	2,4%	-4,3%	1,4%	4,4%	-3,1%	0,7%
Σουηδία	-2,8%	0,9%	-2,4%	1,0%	2,0%	0,3%	-0,2%
Φινλανδία	-4,5%	-0,2%	-0,2%	-1,0%	3,3%	-7,0%	-1,6%
Ελλάς	1,2%	0,1%	-1,3%	3,2%	0,2%	-0,7%	0,5%
Κροατία	-2,8%	-6,2%	-0,1%	-0,8%	-0,9%	1,4%	-1,6%
Σλοβακία	0,8%	-3,8%	-8,2%	-9,2%	-0,8%	5,7%	-2,6%
Λιθουανία	-2,8%	1,6%	9,9%	-2,0%	-3,5%	-9,1%	-1,0%
Σλοβενία	-8,3%	10,6%	4,3%	-3,3%	-16,4%	-17,5%	-5,1%
Εσθονία	5,4%	2,2%	9,8%	-13,1%	1,3%	-3,3%	0,4%
Λετονία	-8,1%	4,4%	-34,0%	-11,6%	-13,7%	11,0%	-8,7%
Κύπρος	4,8%	-2,1%	-1,2%	7,2%	7,0%	4,9%	3,4%
Λουξεμβούργο	-3,3%	-3,8%	-3,6%	5,9%	1,0%	0,0%	-0,6%
Μάλτα	6,3%	2,2%	5,8%	5,5%	10,4%	2,9%	5,5%
Σύνολο ΕΕ 28	-0,6%	-0,8%	0,2%	1,6%	0,6%	0,2%	0,2%

Πηγή: Πίνακας 1

Πίνακας 3. Κατανάλωση μύρας, περίοδος 2011-2017 (σε 1.000 εκατόλιτρα)

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Εξέλιξη: Μέσος Όρος περιόδου (%)
Γερμανία	87.655	86.279	85.888	86.512	86.018	85.532	83.582	-0,8%
Ηνωμένο Βασίλειο	44.844	42.962	42.422	43.752	43.762	43.731	44.051	-0,3%
Ισπανία	35.233	35.106	35.212	36.302	37.528	38.636	39.572	2,0%
Πολωνία	36.236	37.803	37.388	37.644	37.706	37.903	37.223	0,5%
Γαλλία	20.000	19.941	19.421	19.956	20.600	21.190	21.500	1,3%
Ιταλία	17.715	17.458	17.544	17.755	18.914	19.029	19.268	1,4%
Ρουμανία	17.000	18.201	16.300	14.900	15.800	15.800	16.110	-0,7%
Τσεχία	15.503	15.960	15.798	15.768	15.703	15.875	15.518	0,0%
Ολλανδία	11.974	12.122	11.721	11.326	11.696	11.871	12.048	0,1%
Αυστρία	9.105	9.110	9.005	8.885	8.977	9.030	8.984	-0,2%
Βέλγιο	8.574	8.228	8.092	8.095	7.951	7.689	7.567	-2,1%
Ουγγαρία	6.249	5.958	5.704	5.793	6.541	6.704	6.757	1,5%
Βουλγαρία	5.100	5.404	5.462	5.230	5.300	5.500	5.400	1,0%
Πορτογαλία	5.320	4.927	4.937	4.764	4.741	4.891	5.251	-0,1%
Ιρλανδία	4.721	4.677	4.328	4.481	4.414	4.576	4.479	-0,8%
Σουηδία	4.796	4.660	4.713	4.636	4.620	4.452	4.408	-1,4%
Φινλανδία	4.551	4.286	4.337	4.244	4.209	4.208	4.208	-1,3%
Ελλάς	4.092	3.945	3.916	3.845	3.825	3.882	3.801	-1,2%
Σλοβακία	3.991	4.125	3.874	3.720	3.956	3.708	3.708	-1,1%
Δανία	3.654	3.437	3.530	3.650	3.430	3.680	3.580	-0,2%
Κροατία	3.547	3.411	3.286	3.218	3.322	3.292	3.398	-0,7%
Λιθουανία	2.932	2.830	2.760	2.784	2.680	2.532	2.213	-4,5%
Σλοβενία	1.672	1.520	1.562	1.615	1.583	1.635	1.608	-0,6%
Λετονία	1.626	1.543	1.545	1.555	1.523	1.510	1.604	-0,2%
Εσθονία	1.020	1.010	1.020	931	900	888	905	-1,9%
Κύπρος	456	471	480	425	457	468	515	2,3%
Λουξεμβούργο	325	319	316	308	300	312	321	-0,2%
Μάλτα	189	199	202	211	218	231	247	4,6%
Σύνολο ΕΕ 28	358.080	355.892	350.763	352.305	356.674	358.755	357.826	0,0%

Πηγή: Όπως πίνακας 1, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Πίνακας 4. Κατά κεφαλήν Κατανάλωση μπίρας, περίοδος 2011-2017 (σε 1.000 εκατόλιτρα)

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Γερμανία	107	108	107	107	106	104	101
Πολωνία	95	98	96	98	98	98	97
Ρουμανία	84	90	81	74	80	80	82
Ηνωμένο Βασίλειο	67	67	66	68	67	67	67
Ισπανία	48	48	46	Μ/Δ	47	46	48
Γαλλία	31	31	30	30	31	32	33
Ιταλία	30	29	29	29	31	31	32
Βέλγιο	78	74	72	72	71	68	Μ/Δ
Φινλανδία	85	79	80	78	77	77	Μ/Δ
Τσεχία	142	147	144	144	143	143	138
Αυστρία	110	110	108	107	107	106	105
Κροατία	86	78	76	80	77	75	79
Ιρλανδία	86	86	79	81	80	81	79
Βουλγαρία	69	73	74	72	74	76	74
Σλοβακία	74	76	72	69	73	68	72
Ολλανδία	72	72	70	68	68	69	70
Ουγγαρία	60	60	60	59	59	62	63
Δανία	68	64	64	65	60	62	62
Πορτογαλία	53	49	49	46	46	47	51
Σουηδία	51	50	50	48	47	48	48
Ελλάς	35	35	35	35	35	36	35
Λιθουανία	96	96	93	95	92	88	Μ/Δ
Εσθονία	72	90	91	84	82	80	82
Λετονία	74	76	78	78	78	78	79
Σλοβενία	81	74	75	78	77	79	78
Λουξεμβούργο	85	83	79	76	76	74	76
Κύπρος	51	55	55	49	54	55	58
Μάλτα	45	48	40	48	50	53	52

Πηγή: Όπως πίνακας 1, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Μ/Δ: Μη διαθέσιμο

Πίνακας 5. Διαφορά Παραγωγή μπίρας μείον Κατανάλωση μπίρας, περίοδος 2011-2017 (σε 1.000 εκατόλιτρα)

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ιταλία	-4.305	-4.165	-4.288	-4.234	-4.628	-4.513	-3.665
Ηνωμένο Βασίλειο	850	-915	-466	-2.548	-2.492	-5.647	-3.571
Ισπανία	-1.658	-2.077	-2.521	-2.701	-2.568	-2.167	-1.951
Σλοβακία	-1.018	-1.127	-991	-1.072	-1.552	-1.323	-1.187
Λετονία	-97	-138	-78	-587	-667	-771	-784
Γαλλία	-2.900	-2.341	-1.121	-106	-300	-540	-500
Ουγγαρία	0	354	477	446	-576	-465	-478
Φινλανδία	-331	-256	-317	-234	-239	-108	-396
Βουλγαρία	-280	-412	-350	-340	-340	-320	-380
Σλοβενία	312	299	449	483	446	61	-209
Κύπρος	-142	-142	-158	-107	-116	-103	-132
Μάλτα	-62	-64	-64	-65	-64	-61	-72
Ρουμανία	-100	-201	-190	-150	150	-20	-60
Λουξεμβούργο	-23	-27	-35	-37	-13	-22	-31
Κροατία	191	223	122	187	57	56	-3
Ελλάς	-392	-200	-166	-145	-5	-55	-1
Αυστρία	-188	-186	40	116	46	197	328
Σουηδία	49	51	42	7	69	330	388
Εσθονία	340	423	445	677	498	528	464
Λιθουανία	-10	11	126	388	428	467	514
Πορτογαλία	2.979	3.059	2.386	2.526	1.724	1.583	1.743
Δανία	2.936	2.643	2.636	2.460	2.540	2.520	2.480
Πολωνία	1.831	1.491	2.613	2.431	3.184	3.466	3.159
Ιρλανδία	3.793	3.518	3.680	2.807	3.341	3.104	3.540
Τσεχία	2.540	2.732	2.892	3.361	3.827	4.600	4.804
Γερμανία	7.890	8.339	8.477	8.762	9.605	9.425	9.431
Ολλανδία	11.670	12.149	11.915	12.400	12.316	12.688	12.223
Βέλγιο	9.997	10.523	10.046	10.112	11.860	12.927	13.049
Σύνολο ΕΕ 28	33.872	33.564	35.601	34.837	36.531	36.837	38.703

Πηγή: Όπως πίνακας 1, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Πίνακας 6. Αριθμός ενεργών ζυθοποιιών, περίοδος 2011-2017

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Εξέλιξη περιόδου (*)
Γερμανία	1.347	1.340	1.349	1.352	1.388	1.408	1.492	1,8%
Ιταλία	350	421	509	599	688	757	868	16,4%
Ισπανία	88	132	221	332	427	483	521	36,2%
Πολωνία	117	132	155	133	150	210	210	11,5%
Ρουμανία	17	17	18	22	30	34	45	18,4%
Ηνωμένο Βασίλειο	948	1	1	2	2	2	2	-5,5%
Γαλλία	442	503	580	663	793	950	1	-2,9%
Φινλανδία	25	30	43	49	59	82	Μ/Δ	Μ/Δ
Ολλανδία	125	165	Μ/Δ	263	320	400	500	Μ/Δ
Τσεχία	191	213	308	338	390	398	450	16,1%
Σουηδία	54	75	105	154	219	283	338	36,1%
Αυστρία	170	173	194	198	214	235	273	8,4%
Βέλγιο	123	150	160	168	199	224	261	13,6%
Δανία	150	150	150	159	172	180	197	4,7%
Πορτογαλία	7	9	18	35	64	94	120	63,4%
Ιρλανδία	26	26	30	50	64	93	102	27,5%
Σλοβακία	25	30	38	39	51	61	68	18,5%
Ουγγαρία	24	50	50	50	50	50	55	19,7%
Ελλάς	17	18	20	20	28	43	43	18,4%
Βουλγαρία	13	13	13	16	18	17	25	12,9%
Κροατία	7	6	6	6	6	6	6	-2,4%
Λιθουανία	73	73	73	75	75	72	Μ/Δ	Μ/Δ
Σλοβενία	Μ/Δ	Μ/Δ	30	51	55	62	66	Μ/Δ
Λετονία	16	16	25	29	37	41	45	20,1%
Εσθονία	6	7	10	15	20	33	43	39,7%
Λουξεμβούργο	7	7	7	7	7	30	32	55,9%
Κύπρος	2	2	2	4	4	3	3	12,5%
Μάλτα	1	1	1	1	2	2	2	16,7%
Σύνολο ΕΕ 28	4.396	5.087	5.819	6.528	7.397	8.501	9.449	13,6%

Πηγή: Όπως πίνακας 1, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Μ/Δ: Μη διαθέσιμο, (*) Μέσος όρος περιόδου

Πίνακας 7. Μικροζυθοποιίες (*) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Αριθμός
1 Νότιο Αιγαίο	8
2 Θεσσαλία	6
3 Κεντρική Μακεδονία	6
4 Κρήτη	5
5 Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	4
6 Αττική	3
7 Βόρειο Αιγαίο	3
8 Ιόνιοι Νήσοι	3
9 Πελοπόννησος	3
10 Δυτική Μακεδονία	1
11 Ηπειρος	1
12 Στερεάς Ελλάδος	1
13 Δυτικής Ελλάδος	1
Σύνολο	45

Πηγή: Greek Microbrewery, 2019, (υπολογισμοί συγγραφέα)

(*) Περιλαμβάνεται και η ζυθοποιία ΕΖΑ

Πίνακας 8. Αριθμός απασχολουμένων στη ζυθοποιία, (σε 1.000)

Χώρα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Γερμανία	27,1	26,9	26,8	26,8	26,9	27,2	27,2
Ηνωμένο Βασίλειο	14,0	12,8	13,3	13,9	14,5	14,3	15,0
Πολωνία	Μ/Δ	16,0	16,0	16,0	10,0	10,0	9,3
Ισπανία	6,0	6,0	5,6	5,6	5,9	5,9	7,0
Ρουμανία	5,9	5,9	5,7	5,4	5,5	5,6	5,8
Ιταλία	4,5	4,7	4,8	5,0	5,4	5,4	5,5
Γαλλία	3,6	3,9	4,0	4,1	4,3	4,5	5,0
Ουγγαρία	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	Μ/Δ
Πορτογαλία	1,5	1,4	1,5	2,1	1,9	2,1	Μ/Δ
Σουηδία	4,0	4,1	4,0	4,0	4,1	4,2	Μ/Δ
Ολλανδία	6,8	6,3	6,0	6,1	6,1	6,1	6,1
Βέλγιο	5,0	4,5	4,5	4,5	4,7	4,7	5,8
Τσεχία	6,8	7,0	5,8	5,9	6,1	5,8	5,6
Αυστρία	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Δανία	Μ/Δ	3,5	3,5	3,6	3,7	3,8	3,8
Βουλγαρία	2,9	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3
Ελλάς	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
Φινλανδία	2,3	2,1	2,0	1,9	1,7	1,7	1,7
Κροατία	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Σλοβακία	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5
Ιρλανδία	1,6	1,5	2,0	2,0	1,7	1,4	1,1
Λιθουανία	2,0	2,0	2,0	2,3	2,3	2,3	Μ/Δ
Λετονία	Μ/Δ	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4
Εσθονία	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9
Σλοβενία	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Κύπρος	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Μάλτα	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Λουξεμβούργο	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Σύνολο ΕΕ 28	127,5(*)	125,3	124,3	126,1	121,9	121,7	124,4(*)

Πηγή: Όπως πίνακας 1, (υπολογισμοί συγγραφέα)

Μ/Δ: Μη διαθέσιμο, (*)Οι αριθμοί είναι κατά προσέγγιση

Β/Μικροζυθοποιίες στην Ελλάδα

56Isles
Alibeer Θεσσαλονίκης
Alonisos
Chios beer
Corfu beer
Cretan beer
Donkey beer
Epirus brewery
Flamingo brewery
Kefalonia beer
Korfi Pieria
Lafkas brewery
Levante Zakynthos
Lyra beer
Mani brewery
Mykonos brewing
Naxos beer
Noctua
Notos brewery
Olympos beer
Pertsinidis
Septem
Sigri brewery
Siris brewery
Sknipa
Solarbeer Thrace
Solo
Sparta beer
Spiraskopelos
Stilvi beer
Thessaliki
VAP Κούπος
Volkan of Santorini
Volos beer
Zeos
Βεργίνα
EZA
Ζυθοποιία Πηνειού
Ικαριακή μικροζυθοποιία
Μακεδονική ζυθοποιία
Μικροζυθοποιία Σαμοθράκης
Νήσος Τήνος
Πατραϊκή
Τρικάλων
Φολέγανδρος

Πηγή: Greek Microbrewery, 2019